

SLOVENEK.

Političen list za slovenski narod.

Po pošti prejemati velja:

Za celo leto predplačan 15 gld., za pol leta 8 gld., za četrt leta 4 gld., za jeden mesec 1 gld 40 kr.

V administraciji prejemati velja:

Za celo leto 12 gld., za pol leta 6 gld., za četrt leta 3 gld., za jeden mesec 1 gld.

V Ljubljani na dom pošiljan velja 1 gld. 20 kr. več na leto.

Posamne številke po 7 kr.

Naročnino in oznanila (inserte) vsprejema upravnilstvo in ekspeditja v „Katol. Tiskarni“ Kopitarjeve ulice št. 2.

Rokopisi se ne vračajo, ne frankovana pisma ne vsprejemajo.

Vredništvo je v Semenških ulicah št. 2, I., 17.

Izhaja vsak dan, izven nedelje in praznike, ob pol 6. uri popoldne.

Vredništva telefon-števil. 74.

Štev. 56.

V Ljubljani, v četrtek 10. marca 1898.

Letnik XXVI

Thunov program.

Včerajšnji »Narodni Listy« in po teh nekateri drugi časniki objavljajo nekaj poslovnih programov nove vlade, po katerem bo grof Thun s svojimi tovariši uravnaval nadaljnje korake. V koliko se pa ta program strinja v resnici z načrtom grofa Thuna, se bo seveda še le pokazalo, ko ga ta sam razvije pred zbornico.

»Narodni Listy« pišejo toraj nastopno: Novi kabinet si bo z ozirom na materialne potrebe tostranske polovice prizadeval doseči obnovitev pravične nagodbe z Ogersko. Z največjo energijo bo izpodbil vsak poskus ekstremnih strank, ki bi hotele preprečiti parlamentarno rešitev pogodbenega vprašanja. V to svrhu je pripravljen grof Thun posluževati se sredstev, ki se bodo sicer nekoliko razlikovala od lex Falkenhayna, a imela večjih uspehov. Pridobitev liberalnega veleposestva se smatra za razrušenje nemške solidarnosti. V reševanje večjih problemov se vlada sicer ne namerava spuščati, pač pa bode označila določno svoje stališče, kadar bo to nujno potrebno.

Češko vprašanje bode skušal grof Thun rešiti vsaj v toliko, da se najde kak modus vivendi med obema narodnostima. Kar se tiče čeških zahtev, je novi minister predsednik voljan izpolniti večinoma vse, kar je obljubil grof Badeni. Z največjo energijo bode nastopil proti vsaki poulični politiki.

Vprašanja glede deželne avtonomije grof Thun še ne bo rešil, vendar pa hoče skrbeti za to, da se odkažejo deželnim zborom vsa ona dela, ki so načrtana v državnih osnovnih zakonih. Skrbeti hoče nova vlada za finančno izboljšanje posamičnih kronovin ter se ozirati na njih potrebe. Vlada bo vsikdar skrbela za materialno izboljševanje kmečkega in obrtnega stanu, njena glavna naloga

pa bo v tem, da bo krepila v prebivalstvu dinastično čut in dinastično zvestobo.

»Reichswehr« hvali ta program, ker kaže dovolj odločnosti in energije, več kakor jo je kazal baron Gautsch. Grof Thun hoče pokazati, da je gospod v Avstriji. Enerzijske novemu ministru gotovo ne bo manjkalo, to je pokazal že pri raznih prilikah, toda bode li ta energija tudi vselej na svojem mestu, je seveda drugo vprašanje. Skoro neverjetno se nam pa zdi, kar se tu govori o čeških postulatih, ko sedi vendar v ministerstvu nemški Bärnreither. Sicer pa, kakor rečeno, treba čakati besed v zbornici, pred vsem pa dejanj.

Nekaj pa bi lahko že danes dostavili. Takih deklamacij o programih novih vlad smo zadnja leta že vajeni preveč, da bi napravile na nas kak poseben vtis. Vsak novi minister pride poln dobre volje, poln energije, poln raznih načrtov, določi si v duhu pot, po kateri bo hodil, ter pri prvem nastopu razvije program nove vlade. Toda ko prvič stopi v dogovor z voditelji raznih strank v parlamentu, precej spozna, da je vladne načrte v Avstriji lahko delati, a da jih je težavno izvrševati. Vsakega ministra potegnejo za seboj nasprotujoče si smeri raznih strank v vrtnec krize, iz katere voditelja vlade ni več na dan.

V namenih Thunove vlade se povdarja, da bo krepila deželno avtonomijo. Mi povdarjamo, da smo za okrepjevanje deželne avtonomije le pod pogojem, da se zagotovi narodnim manjšinam po posameznih kronovinah njih politične pravice. To ne velja samo za Slovence, to velja za vsako narodnost, ki naj se svobodno razvija v vsaki kronovini, tudi če je v manjšini.

Z veseljem pozdravljamo energijo, katero obeta grof Thun nasproti poulični politiki, nasproti zadirajočim strankam. Vender želimo, naj je nova vlada v tej svoji energiji dosledna. Razdirajoči elementi, ki se kažejo v političnem živ-

ljenju, so le dosledno izvajane posledice proti krščanskega zistema, ki prevladuje v vseh evropskih državah in tudi v Avstriji. Novi vladi treba torej sekiro nastaviti na korenino zla, na vir, iz katerega se porajajo skrajni, razdirajoči elementi, ki so pa le večinoma žrtve onih državnemu redu najbolj nevarnih ljudi, ki dobro plačani po raznih drž. učnih stolicah razvijajo svoje liberalno-kapitalistične nauke ter ž njimi otrovajo vse javno življenje.

Železnica Divača-Loka.

Govor poslanca Zelena v dež. zboru kranjskem dne 25. febr.

(Po stenografskem zapisniku.)

Več nego 30 let je že za gorami, od kar se bje boj za neodvisno, kratko železnično zvezo iz Trsta čez kranjsko kronovino v severne in severozapadne kronovine avstrijske ter češko kraljevino. Pravim, 30letni boj kronovine kranjske, koroške, sleziške, moravske, gornje avstrijske, del štajerske, isterske, kraljevine češke in državno neposrednega mesta Trsta ni dosegel zaželjenega uspeha, za kojega je prosilo čez 10 milijonov državljanov avstrijskih z nebrojnimi peticijami, resolucijami, deputacijami, izišlimi iz občin, dež. zborov in odborov, iz kupčijskih zbornic in drugih javnih korporacij, in sicer boj za obče priznano ter državi in prebivalcem omenjenih kronovin prepotrebno železnično progo Celovec-Loka-Divača.

V prvo je tej progi nasproti stala proga Predil-Gorica. Ko je to, predilsko progo, skupno vojno ministerstvo v pozabljivost pokopalo iz lahko umevnih razlogov, je nastopila loški progi druga nagajajoča varianta čez Ture-Sachsenburg-Beljak-Trbiž Bohinj-Gorica-Trst. Tudi to varianta je vojno ministerstvo dalo v staro šaro, kajti obe varianti, predilska in turska, bi bili služili interesom državi

LISTEK.

Iz predalov suhoparnega številkarja.*

(Številkarjeve sanje: misli, da govori v veliki dvorani pred zbranim občinstvom.)

»Mislil sem že vreči vse številke v koš in res sem jih že skoro vrgel, ker sem jih toliko časa pustil in skoro že vse pozabil (klici na levi: da bi le bil, niti najmanjša škoda), pa mi je bilo zopet močno žal, da bi pustil tako lepo stvar, tako hvaležen predmet. (Misliš, da je še vedno pust?) Zato torej in pa, da pokažem, da se v novem letu nisem nič poboljšal, sem se zopet spravil na številke (recte: hitrosti) in bi jih zopet rad poslal nekaj med svet. (Nastane velik ropot po dvorani, posebno na levi. Nekdo stavi nujen predlog o tem, če številkar sploh sme govoriti, ki je sprejet pod pogojem: kolikor moč kratko in če razume, zanimivo.) »Kdo bode to šemo poslušal,« se oglasi Čirek, saj sam ne vé, kaj kvasi. Najraje vidim, da nikdar, nikoli, nikjer nobene številke več ne slišim, tako mi že presedajo; dobim tudi

* Glej lanskega letnika št. 159.

takoj grozno trganje po ušesih in postanem nervozen, da sam ne vém, kje stojim.« »Da, — to se vidi,« mu odgovarja Čurek, »zato vsaj molči, zgaga. Pusti ga, naj govori, bomo že videli, kaj bo iz te moke. Jaz si tako mislim, da je to zanj nekaka umstvena igrača in drugim pa zabava, kakšna, bomo že videli. Zato mislim, da je najbolj pametno, da ga poslušamo do konca in izrečemo sodbo. Če je pa komu preveč dolg čas, naj gré vèn, jaz vztrajam. Onemu nervoznemu pa, ki misli, da ga bodo številke umorile, svetujem pod — vodovod. (Burno ploskanje; ko vse utihne, številkar nadaljuje.)

»Gospoda moja! Kako to, da tako neradi poslušate številke, saj imajo vendar tako pravico, ko besede. (Dobro.) Opravičene bi bile vaše pritožbe, ko bi klatil same številke brez besedij, takemu bi že lahko rekali norec. (Prav res.) Če se pa vse lepo zveže, mislim, da ni take spaka, da bi se ne dala pogledati. — Saj pravi nekdo: Wo sich die Milde mit der Härte paart — da gibt es einen guten Klang.

Vem za nekoga, ki je primerjal v svojem govoru razne hitrosti s časom in menil, da je čas

neprimerno hitrejši, kar tudi jaz mislim. In kolikor je meni znano, so ga poslušali vsi zbrani z zanimanjem, Vi pa delate toliko šuma, kakor da bi vas hotel učiti, kako se hodi po glavi. (To vsaki zna, kdor ima kaj žeblice na črevljih!)

Zakaj bi si še jaz nekaj podobnega ne upal, ko oni? Če mislite, da ne smem, se na to ne oziram; če pa mislite, da ne znam, ampak samo lažem in si sproti domišljujem, tedaj poslušajte do konca in potem izrecite nepristransko sodbo, ki me prav malo skrbi. (Bahač!)

Saj vendar številke služijo prav mnogokrat kot dokaz. Kolikrat beremo: To dokazujejo številke; ali kdo meni: če mojim dokazom ne verjamete, evo vam številke, ki dovolj jasno govoré itd. Zraven pa ne tajim, da sem rad posebež, kamor ne more vsakdo za menoj.

Kako je vendar prijetno v kraljestvu številke (posebno še hitrostij), da se človek nekoliko poigra ž njimi in razvedri duha. Drugi imajo bale, veselice, gostilne, jaz pa ta pasjon. Bolj me veseli, če dobim kak podatek, v katerem do zdaj nisem bil gotov, kakor če mi daste 5 l dobrega vina. (Smeh.)

in državicam Hohenzollerjev, ne pa interesom državi in državljanov preslavnih Habsburžanov.

In doživeli smo tretjo varijanto: Celovec-Medvedjadolina-Lesce-Bohinj-Gorica-Trst. Tudi ta proga nima namena služiti toliko interesom avstrijskih državljanov, kolikor delničarjem južne železnice. Dakle je samostojna, kratka in interesom avstrijskih državljanov ugajajoča železnična zveza s Trstom mogoča v pravem pomenu besede le po progi: Celovec-Karavanke-Tržič-Kranj-Loka-Razdrto-Divača-Hrpelje-Kozina-Trst 206 km. dalje, in sicer za novo črto 166 km. s troški 32 milijonov.

Druga nesamostojna, daljša, dosti dražja in tudi nevarna proga: Celovec-Medvedjadolina-Bohinj-Gorica-Trst 212 km. dolga s stroški 55 milijonov. Porabila bi ta proga 55 km. južne železnice na črti Gorica-Trst s péage službo.

Da se ne sme vsled obstoječih pogodb mej državo avstrijsko in upravo južne železnice paralelnih prog poleg južne železnice graditi, je rekel čast. g. poslanec iz desne strani te vis. zbornice. Tukaj nastane vprašanje: kod bi se pa gradila nova proga iz Gorice v Trst? — Tamo pač ni mogoče drugače kakor prav poleg in skoraj tikoma južne železnice novo progo graditi.

Delničarji južne železnice pripravljajo z vso njim na razpolago stoječo moralno in denarno silo ugodna tla za progo Bohinj-Gorica-Trst, progo Loka-Divača pa z vso tisto silo zabranjujejo in izpodbijajo s špekulacijo, da Trst ne dobi svoje samostojne in kratke želéz. zveze kakor bi bila Celovec-Loka-Divača-Hrpelje Kozina-Trst, ampak da se bo morala državna proga Celovec-Medvedjadolina-Bohinj-Gorica-Trst južne železnice s péage službo posluževati.

Baš v tem grmu tiči zajec, da gg. delničarji južne železnice ravnokar imenovano progo tako čvrsto zagovarjajo, ker bi proga Celovec-Loka-Divača južnej železnici občutljivo konkurenco prozročala in dotičnim delničarjem dividende znatno zmanjšala, državi in državljanom na korist.

Proga Loka-Divača bi bila samostojna in kratka, do Trsta 140 km. dolga; bohinjska pa bi imela do Gorice, vzemimo od postaje Lesce dalje, kakih 105 km., ter od Gorice v Trst 55 km., skupno okroglih 160 km., tedaj do Trsta 20 km. več kakor loška dolgosti. Prevaguje tedaj Loka-Divača progo Bohinj-Gorica iz ozira samostojnosti in kratkosti.

Že te številke in okolnosti glasno govorijo proti bohinjski in za loško progo.

Baš tako glasno govorijo številke proti bohinjski in za loško progo, ako motrimo zgradbene troške ene ali druge teh prog, kajti začasno bi zadostovala proga Rudolfove železnice do Škofje Loke in od tu do Divače nova v dolgosti nekako 100 km.; ker na tej progi nikakih zgradbenih zadržkov ni, radi tega bi ne stala proga Loka-Divača, kakor so inženirji našli, čez 16 milijonov, ona iz postaje Lesce čez Bohinj v Trst pa 37 milijonov, tedaj 21 milj. več kot prva.

Oglejmo si svet, po katerem bi ena ali druga obeh omenjenih prog tekla, iz narodnogospodar-

skega, trgovinskega in stratežičnega stališča. pustimo obe progi kolikor bi tekla ena čez Medvedjadolino in druga čez Karavanke na strani. govorimo le o progah Loka-Razdrto-Divača in Lesce-Bohinj-Gorica. Svet, koder ima teči proga Loka-Divača, je vsestransko kaj pripraven za zgradbo železnice.

Po celey tej progi je svet tak, da se ne more o nikakih posebnih zadržkih govoriti, in ako poštavamo še okoliščino, da se nahajajo po celey daljavi te proge, poleg taiste daleč na levo in desno goste naselbine z mnogimi mičnimi in romantičnimi dolmi, vasmí, trgi, mestni, kateri se pečajo z obširno gozdo-, živino-, ovčjo-, sadjarejo, sploh s kmetijstvom, z obrtnijo in trgovino raznih strok; v poštev pride i erarični rudnik v Idriji; obširna lesna trgovina kneza Windischgraetza v Hrušici, Bukovji, Predjami; led podnoskih vodâ, kojega v Trstu nikoli preveč ni; pivovarna v Senožečah, ki producira na leto 15.000 hektolitrov pive; c. kr. uradi v Idriji in Senožečah, mesečni živinski sejmi v Divači in Sežani.

In, gospoda moja! vsa proga Loka-Divača bi bila ob nedeljah in praznikih, v lepih dnevih, od tržaških letovičarjev preplavljena, in taki ljudje dajo mnogo denarja ne le železnici, nego i prebivalcem poleg in v obližju taiste stanujočim žasluziti Proga Loka-Divača je pa še posebno umestna za zvezo železnice iz Gorice v vipavsko dolino do imenovane proge. Misliti si ni moči bolj pripravnega in prikladnega sveta za zgradbo te železnice do proge Loka-Divača. Šla bi namreč nadaljevalna proga iz Ustja ali Ajdovščine naprej po dičneji vipavskeji dolini do mej vasi Manče in Podraga. Od tu dalje skozi kratek tunel ali presek v Gorenjo Branico, kjer se bo letos postavil častni spomenik slavnemu slovenskemu vojniku baronu Čehovinu, od tu dalje na levem bregu potoka Raša v dolini Raša do pod vas Griže; potem naprej na desnem bregu tega potoka od Dolenjevasi in še dalje kaki kilometer, kjer bi se mej Senožečami in Divačo združila s progo Loka-Razdrto-Divača. Ker je proga Gorica-Vipava do Ustja-Ajdovščina 27 klm. dalje je potrjena, ostaja le še vprašanje nadaljevalne proge Ajdovščina-Branica-Senožeče kakih 20 klm. dalje.

V tej daljavi je lega sveta kakor navlašč in material za gradnjo železnice povsod na mestu, tam ni burje ne snega in tekla bi proga železnice vedno na solnčnej strani s povoljnim normalnim padom. Zgradba te proge bi bila prav v ceno: brez mostov, presekov ali tunelov, razven pri Branici, in ne bi stala čez normalni znesek 100.000 na kilometer. Ta proga bi vezala ne le obe vipavski dolini: kranjsko in goriško, ampak i velike občine: Štjak, Hodila, Štanjel, Vrabče itd., kojih prebivalci so nujno železnice potrebni, ker pridelujejo mnogo dobrega vina, sadja in zelenjadi za svetovno trgovino.

Tikoma te vipavske proge kakor v nje bližini na levo in na desno nahaja se mnogo obljubljenih in romantičnih krajev in vasi, pečajočih se

prebivalcev z raznovrstno obrtnijo. To so istinite ter privabljive okolnosti, koje govore glasno za gradnjo proge Loka-Razdrto-Senožeče-Divača in Senožeče-Branica-Ajdovščina-Gorica. Vsled teh prog bi imela Ljubljana znamenito prihodnost s progo Ljubljana-Vrhnika-Godovič-Razdrto-Senožeče-Branica-Ajdovščina-Gorica 150 klm. od jedne, od druge strani pa Ljubljana-Godovič-Razdrto-Divača-Hrpelje-Kozina-Trst 140 klm., ki ima sedaj po južnej progi v Trst 147 klm., v Gorico pa 168 klm. dalje.

Zraven vseh že označenih okoliščin pridejo nedvombeno i stratežični oziri v poštev, in sicer: prišla bi bojna luka Pulj po progi Divača-Senožeče-Ajdovščina-Gorica za kakih 20 klm. ne le bližje k Gorici, nego tekla bi ta vipavska proga po skritem svetu, da bi iz jadranskega morja se izkrcani bojni sovražnik z veliko težavo čez Kras do te železnice prišel, ker bi bila za kakih 30 klm. po zgolj kraških pečinah od morja oddaljena. Zraven vsega ugodnega je pri divaški postaji kakih 50 hektarov obširna, tako imenovana »gradiška ravan« za vsotorjenje vojaških kardel ob času vojske kaj pripravna, kar se sicer v bližini Trsta, to je na Krasu, nikoder ne nahaja. Obkrožena je ta ravan proti zapadu, severu in severo-vzhodu od južne železnice, na južni strani pa teče kaki kilometer oddaljena reka Reka pod zemljo. To vojaško šotorišče pri Divači, 1 klm. od postaje oddaljeno, bi bilo na izviru osmih železničnih prog, in sicer: Divača-Št. Peter-Ljubljana; Divača-Št. Peter-Reka; Divača-Hrpelje-Kozina-Trst kolo-dvor Št. Andrej; Divača-Hrpelje-Kozina-Pulj s poststransko črto Kanfanar-Rovinj in Kanfanar-Poreč-Koper-Trst, Divača-Nabrežina-Trst južni kolodvor, Divača-Nabrežina-Gorica, Divača-Senožeče-Ajdovščina-Gorica in Divača-Razdrto-Loka-Celovec.

(Dalje prih.)

Gmotne zadeve in politika na Hrvatskem.

Le redko kdaj se more v hrvatskem saboru mirno razpravljati o postavah, ki bi bile koristne bodisi že za duševni ali pa za gmotni napredek hrvatskega naroda. In koliko takih postav potrebuje zanemarjeni narod! Pa če tudi pride katera na dnevni red, razpravlja se o njej hitro in večkrat brez vsake debate. Tako je bila nedavno sprejeta postava glede nekih polajšanj pri iztirjevanju dolgov deželne hipotekarne banke. Postava je bila brez dvoma koristna in je tudi sprejeta od vsega sabora skoraj brez vsake razprave. A ravno pri tej priložnosti se je mogel razpresti pogovor o denarnih zavodih, prepotrebni za kmečko ljudstvo, namreč o Raiffeisenovih posojilnicah! Na Hrvatskem je narod ovisen še dandanes v denarnih zadrugah od jedinih hranilnic, ki pa niso utemeljene, da pomagajo narodu, marveč da se delničarji bogate s žulji nesrečnega trpina.

Čul se je v saboru glas plemenitega rodoljuba župnika Zorića, da je treba kmečkemu narodu hitre pomoči, da ne propade. Razjasnil je tudi potrebo posojilnic, ali sklenjeno ni v tem nič, kajti skoraj da nimajo časa v saboru o tem razpravljati, kakor da se jim zde politične borbe bolj potrebne, nego reševanje gospodarsko socijalnih problemov.

To ni dobro znamenje. V tej zadevi se nam zdi tudi opozicija preveč indifirentna. Res je, da so politične prilike hrvatskega naroda zares žalostne in da je treba stati neprenehoma na straži, da se obrani vsaj ono malo politične samostalnosti, kolikor je je še narodu ostalo, vendar se pri vsem tem ne bi smel zanemarjati oni stan naroda, ki je najštevilnejši, kateri prav za prav predstavlja hrvatski narod. Navada je, da se v vseh takih vprašanjih pričakuje inicijativa od vlade, češ da je ona dolžna skrbeti za gmotni napredek naroda. Vlada je zares dolžna, a deloma tudi nekaj stori, vendar pa je pozvana vsaka politična stranka v zemlji, da vrši svojo dolžnost nasproti celokupnemu narodu.

Zategadelj je bilo potrebno, da se je predložil saboru načrt o posojilnicah ter zahtevalo od vlade, da sama pomore s znatno svoto osnovati nekoliko takih zavodov. Na tak način bi se morda dalo kaj doseči, nikdar pa ne, če se bode čakalo, da začno glavničarji sami snovati take zavode, kateri jim ne bi bili tolike koristi, kakor so jim sedanje hranilnice. Zdi se nam, da je povsodi

Zato vam pravim: pustite mi moje številke. Ali morda ni prijetno in zanimivo, če se komu pripeti cela kombinacija hitrostij in števil, kakor je nekdo skusil. (Za tistega menda pač ni bilo prijetno, ki je sam skusil.) Mislite si sledeče: Mraza je 15 stopinj C.; nekdo se pelje po cesti vsako sekundo pet milj; z jedno roko drži vajete, z drugo pa mora držati stekleno posodo, da se ne ubije. S hitrostjo jedne milje in z močjo 10 klg. pa tišči debelo plahto med kolena, da mu ne odmrznejo. Konj se spodtakne in malo manjka, da ne pade. Ker se mu pa to ne posreči, se splaši in divja dobre pol minute po 8 milj na sekundo in zadene ob hišni vogel s tako silo, da se voz razbije na dva kosa. Prednji del skače za konjem urno kot konj sam; zadnji del pa odleti v pol sekunde tri milje daleč in buti ob tla s silo, kakor če vržeš 60 klg. težek kamen. Pa mož ne ostane na njem, ampak odleti še dobro miljo daleč in steklenica pa iz roke dve milje v drugo stran. Ko vidi, da na vso srečo ni prav nič poškodovan, se njegovi živci gibljejo po 33 m. v sekundi in vstane s hitrostjo 3 m., pobere brzo tudi nepoškodovano steklenico in čez 5 sekund je že na potu za konjem. Komaj prehodi tako kakih

200 m., mu že nekdo pripelje konja naproti. Bil je nek bogat Anglež, ki je na biciklu vozil po 12 milj v sekundi. Brzo pregleda poslednji ves položaj, švigne mimo konja in vozi še 5 sekund naprej; potem skoči raz kolo, počaka par trenutkov, potegne konja v stran z močjo 40 klg., mu zatisne oči, ga ustavi in na to pelje vozniku naproti. Mož je zdaj pravil celo dogodbo Angležu, kateremu se je vse to zdelo tako zanimivo in izvirno, da mu je samo zaradi tega dal po deset funtov šterlingov za vsako številko, katero je v govoru povedal. Pa naj kdo reče, da naglica ni pridna, če more. (Vesljeje in smeh.)

Pa pustimo že njegove sanje in nadaljujmo. Sem in tje kdo vprašuje, kako uren da je bil Mayev »rih« (veter). Menim, da sem to že omenil pri konjih: kakor sploh najboljši konj dirjalec. Pretekel je, ali kakor bi rekel arabec: preletel, previhral, če je bilo treba, po 20 milj na sekundo ali celo več, kadar se je namreč jezdec poslužil skrivnosti; kajti znano je, da je nekoč pustil zad celo psa (hrta), ki gotovo preleti po 20 milj na sekundo.

Pa pustimo tudi to, ker sedaj ni na vrsti konj, kajti tega smo že imeli. (Dalje sledi.)

preveč sebičnosti in težnje za bogastvom in preveč fraz o domoljubju.

Narod pa pri tem propada ter postaje apatičen za politične borbe, posebno še take, kakršne so na Hrvatskem, kjer more radi njih prav lahko zgubiti telesno slobodo a tudi pretrpeti škodo na svojem premoženju. Skrajni čas je že, da se v tem pogledu obrne na boljše pri vseh domoljubnih strankah in da se začne pri njih samostalna akcija v gmotnih vprašanjih vsega hrvatskega naroda. Rešiti je treba kmečki stan, a ne z lepimi besedami, marveč z resnobnim delovanjem in tudi če je treba s početka z gmotnimi žrtvami.

Ko je lanijskega leta neutrudljivi poslanec dr. Ružić predložil hrvatskemu saboru nekoliko resolucij v korist političnega in gmotnega napredka hrvatskega naroda, ni se saborska večina zanje niti zmenila, nego jih je vse zavrgla ter se o njih ni niti razpravljalo. In vendar so bile neke točke teh resolucij tako važne, da bi jih bila sprejela tudi večina, ko jih le ne bi bil predložil opozicijski poslanec. Da je temu res tako, dokazala je pred nedavnim sama mažaronska večina. Dr. Ružić je toplo zagovarjal krajiško železnico od Siska na Karlovec in od tukaj na Otočac, potem v Senj in čez Liko v Dalmacijo do Knina. Ta železnica je za gornjo Hrvatsko neizmerne važnosti tudi še za to, ker bi se po njej mogla zvezati Dalmacija, ki do zdaj še ni v nobeni neposredni železniški zvezi z monarhijo. Je li mogoče, da bi se mogel protiviti hrvatski sabor takej železniški zvezi?

Gotovo ne, a če je glasovala večina proti predlogu dr. Ružića, je to storila le iz politične mržnje. A da se ne reče, da je opozicija začela akcijo za to železnico, prevzeli so to zadevo poslanci izvoljeni v Liki. Sreča, da tukaj ni nobene opozicijske večine, ki bi jim bil na potu, da ne bi bili mogli osnovati novega kluba »ličkega«, v katerem morejo sedeti seveda le člani večine. Ta klub je tedaj prevzel to železniško vprašanje v svoje roke ter ga misli tudi srečno dovršiti. Morda se jim tudi zares posreči, kar pa ne bode nič posebnega, kajti sama država misli zdaj na to železnico največ radi šumskega bogastva v bivšji gornji krajini.

A na Hrvatskem se zida vsaka železnica le tedaj, če je koristna Ogerskej, drugače pa nikdar, če tudi ima Hrvatska svoje lastne potrebe v tem pogledu, a kar je še več, tudi lastno svojo krajiško zakladišče za zidanje železnic. Ali zlo je to, da ž njo gospodarijo Mažari, a ne Hrvati. Za omenjeno železnico so bile izdelane osnove že od zapovednika Mollinaryja, ali Mažari so znali preprečiti izvršitev njeno do dandanes, dokler so pozidali sebi koristne železnice; a zdaj pravijo, da mislijo tudi na to progo. Lički klub je že storil svojo prvo dolžnost, da je predal predstavko v tej zadevi banu, a le ta jih je odpravil z ljubeznjivimi obljubami do zajedniškega ministerstva v Budimpešti, kjer se je treba posebno dobro priporočiti, kajti od te gospode zavisi vse podjetje. Zares vse podjetje, kajti brez ogerske vlade se v takih vprašanjih na Hrvatskem ne more nič izvesti. Pri vsem tem pa je dobro znamenje, da je spregledala jedenkrat tudi mažaronska večina, da ima opozicija vendar le tudi dobre nakane za napredek Hrvatske, ker drugače jih gotovo sami ne bi bili sprejeli v svoj program. Pri tem naj bi pa tudi pomislili, koliko greše kot poslanci naroda ker se tolikokrat ustavljajo plemenitim osnovam, ki dohajajo od opozicijske strani. Vsi poslanci bi morali biti v tem na čistem, da se mora v narodnih in gmotnih vprašanjih složno ravnati, če hočejo, da se vzdrži narod v političnem pogledu neodvisen v gmotnem pa napreden.

Politični pregled.

V Ljubljani, 10. marca.

Posvetovanja parlamentarnih strank so sedaj na dnevnem redu. Včeraj se je v prvi vrsti posvetoval izvrševalni odbor parlamentarne komisije desnice, ki je nekako pripravil načrt današnjemu posvetovanju plenuma parlamentarne komisije. Danes se bode načelno določilo stališče desnice napram novi vladi in najbrže tudi rešilo predsedniško vprašanje. Seje se baje tudi udeležili novi ministri Kaizl, Kast in Jedrzejowicz. Danes poročajo listi, da s kandidaturo viteza Bilinskega, o katerem se je poslednje dni mnogo govorilo,

najbrže ne bo nič, ker baje Poljaki ne bi radi videli, da bi se Bilinskemu pripetilo kaj takega, kakor vitezu Abrahamowiczu. Vsled tega se misli zopet na nemško katoliško ljudsko stranko in imenuje posl. dr. Fuchsa bodočim zborničnim predsednikom. — Poleg desničarjev pa se posvetujejo te dni tudi ostale stranke. Največ opravila ima seveda nemško liberalna stranka, ki ne vé, na katero stran bi se odločila. Na vladino stran jo nagiba novi minister Bärnreither, v obstrukcijo ali vsaj opozicijo pa jo vlečejo Schönerer, Wolf e tutti quanti. Navidezno se hujuje vsa nemška klika, ker se je prvi dal vpreči v vladin voz, toda v istem hipu izjavljajo, da ne bodo več rogovili v zbornici, marveč vztrajali v navadni parlamentarni opoziciji. Vztrajati hočejo i nadalje pri svojih zahtevah, namreč odprava jezikovnih naredeb in uravnavanje jezikovnega vprašanja zakonitim putem. Pri vsem tem jih seveda tolaži nemško-liberalno veleposestvo, zagotavljajoč »užaljenim« bratom, da ne bo tako hudo, kot si domnevajo, ampak da bode že njih zastopnik vsikdar oziral se na njihove težnje in zahteve. Varovati bode moral pri vsaki priliki nemški značaj Avstrije in nemško posest. Jedini, ki se s takimi frazami nočejo zadovoljiti, so Schönererjanci. Ti hočejo tudi nadalje pokazati se vnete prvoboritelje Germanije, ne meče se dosti za to, bodo li osamljeni v tem boju ali ne.

Papežev jubilej in dunajski mestni zbor. Pričetkom zadnje seje dunajskega mestnega zbora, ki se je vršila 8. t. m., se je spominjal župan dr. Lueger jubileja svetega očeta z nastopnimi besedami: Dne 3. marca slavil je sveti oče Leon XIII. 20. obletnico, odkar je bil izvoljen papežem. Leon XIII. je kazal v svojem visokem poslovanju vsikdar veliko modrost in milobo. Njemu je bilo odločeno, povspeti cerkev do veljave in ugleda v tako viharjih časih v najoddaljenejših delih sveta. Dogodki minolih let pa so tudi pokazali, da je sveti oče knezom in narodom svetovalec in apostol sprave v vseh svetovnih političnih in socijalnih vprašanjih. Njegova velika modrost, njegova učenost in njegovo plamteče naučeno za idealne dobrote človeštva mu zagotavljajo najživahnejše sočuvstvovanje vseh narodov povodom izredne slavnosti, ki mu jo je dala doživeti milost božja. Mi vsi pa združujemo svoja čutila v iskreni prošnji, naj bi njegova Svetost še dolgo vodila in nadzorovala tako častno poslanstvo. Upam, da me zbor pooblasti, da v imenu dunajskega mesta naznanim primernim potom svetemu očetu najudaneja voščila povodom te izredne slavnosti. — Umevno je, da so sledili temu govoru naučeni klici odobravanja in tudi opozicija ni motila s svojim običajnim kričanjem slavnostnega trenutka. Župan dr. Lueger pa se je z nova pokazal res katoliškega moža.

Pomnožitev nemške mornarice je v budgetnem odseku nemškega državnega zbora dognana stvar. Odločil je zadevo, kakor se je napovedovalo, nemški centum. Kakor poročajo listi, je bila v odseku povodom razprave o tem predmetu dolgotrajna, zelo burna debata, katere so se posebno živahno vdeleževali zastopniki centuma. Nekateri stranki nasprotni berolinski listi zatrjujejo, da so razun bavarskih zastopnikov glasovali vsi poslanci tega kluba za vladno predlogo, katero je priporočal, seveda nekoliko spremenjeno, posl. in somišljenik Lieber. O bavarskih zastopnikih se toraj trdi, da bodo nasprotovali vladni predlogi tudi v plenumu kolikor se bode dalo, mej tem ko se na drugi strani z največjo gotovostjo zatrjuje, da zavladuje mej člani kluba le neznatno sporazumljenje, ki se bo pa poravnalo z največjo lahkoto. Vse kaže toraj, da je vlada rešena iz dolgoletne zadrege. Sicer jih bode morala v zbornici še nekoliko prečuti, toda tega je že vajena in ji toraj ne bo provzročevalo posebnih preglavic.

Špansko-ameriških homatij se ne bode konca, akoravno španjski uradni listi neprestano zatrjujejo, da je zadeva čisto poravnana. Kako napeto je sedanje razmerje mej tema dvema državama, kaže najnovejši sklep ameriške reprezentantne zbornice v Washingtonu. Vsprejel se je namreč soglasno predlog, s katerim se daje zvezinemu predsedniku 50 milijonov dolarjev na razpolago. Porabiti sme predsednik to svoto za neomejene, diskretne namene. Taki predlogi so se z vednostjo vlade vsprejemali dosedaj v Washing-

tonu le za slučaj, ako se je pričakovalo kakih zunanjih ali notranjih homatij. Večina vsled tega smatra ta dovoljeni kredit za vojni kredit, s katerim se bo poskusilo iztrgati otok Kubo iz rok španske vlade. Ameriški krogi so popolno prepričani, da se jim ta akcija posreči na vsi črti, ker kakor trdijo izvedenci, se Španija na otoku Kubi niti uspešno braniti ne more, tem manj, ker ne more pričakovati niti najmanjše zaslombe pri kubanskem prebivalstvu, akoravno mu je dosedaj izpolnila skoro vse želje. Nevarnost za Španijo toraj ne gineva, marveč se veča z vsakim dnem.

Cerkveni letopis.

V nekem okraju nemške Alzacije so dobili župani nalog, naj naznanijo do 8. febr., ali so župniki v nedeljski pridigi dne 23. januarja omenili rojstnega dne nemškega cesarja, in ali so tudi molili za njegov blagor, kakor je odredilo škofijstvo? Če so nemška oblastva prepričana, da more le tak bizantinizem pomagati cesarstvu na noge in obuditi ljubezen do cesarja, potem pač ni več dobro za cesarja in državo.

Velikanske uspehe v katoliški delavski organizaciji je dosegel župnik Cetty pri sv. Jožefu v alzacijskem mestu Mühlhausen. V njegovi župniji je 16.000—18.000 tovarniških delavcev. Posrečilo se mu je združiti vse te župljane v bratovščino mladih mož, deklic, krščanskih mater in odraslih delavcev. Vse te bratovščine imajo mesečne shode z govori, vsak četrt leta sv. obhajilo, vsako leto duhovne vaje. Vse te bratovščine imajo dalje pomožno zadrugo, katere udje podpirajo ostarele, tolažijo žalostne, obiskujejo bolnike. Ustanovile so te bratovščine tudi dve dobro obiskovani gospodinjski šoli, v katerih brezplačno poučujejo delavke trikrat na teden od 7.— $\frac{1}{2}$ 9. zvečer. V velikanskem poslopju, združna hiša imenovanem, dobe delavke stanovanje in hrano za 48 kr. na dan. Tukaj se uče kuhati in varčevati, ker imajo tudi hranilnico. Ti delavci imajo godbena in pevska društva, svoj časopis o socijalnih stvareh, ki prav dobro vspeva. Radi berejo katoliške časopise, knjige in brošure. Zdržna pekarna daje delavcem dobrega kruha, zadruga pa dobrega in cenega vina, katerega ne pijejo v gostilni, ampak doma. Bolniška blagajna in zavarovalnica priskrbita obolelemu skoro toliko podpore na dan, kakor znaša njegov zaslužek. Posredovalnice za službe priskrbe delavcem dela. Ako se zapleto delavci v kake pravde, dobe odvetniško pomoč zastonj. Vse to kaže, da organizacija delavskih stanov na podlagi katoliške vere ni utopija, ampak dejstvo. Kar je na Nemškem mogoče, mogoče bilo bi tudi pri nas, seveda s primernimi spremembami. Ali ne?

Kar je bil za Nemško Kneipp, to je za Francijo p. Debreyne. V cistercijskem samostanu la Grande Trappe zdravi po Kneippovem načinu z velikim uspehom želodčne bolezni, epilepsijo, bronchitis, pomanjkanje krvi itd. Ta pater — zdravnik je že jako zaslovel v Franciji.

V Parizu ustanovila se je »krajcarska (ali če hočete: vinarska) družba« za vzdrževanje katoliškega vseučilišča v Parizu. Na ta način ji bo zagotovljen obstanek. Letni doneski so trojne vrste: 2 franka, 20 in 100 frankov.

30. jan. je umrl dr. Jules Emil Péan, spreten operater, poleg tega pa jako veren mož. Storil veliko dobrega. Tako je dal bolnici avguštinski v Parizu vsako leto po 100.000 frankov in to celih 25 let!

Na Francoskem se skrbno pripravljajo za bodoče volitve. Katoličani opustili so vsakoletno potovanje v sv. deželo. Časnik »La Croix« nabral je v enem mesecu 12.000 frankov za volilni fond.

Židje izsesali so prebivalstvo v Algiru prav pošteno. Jemali so po 150 odstotkov. To se jim je dokazalo. Nastala je huda lakota in razjarjeno ljudstvo je napadlo žide in njih posestva.

V budgetni razpravi francoske zbornice predlagali so nekateri vročokrvneži vsako leto, naj se opusti poslaništvo pri Vatikanu. Letos je v prvič zaostal ta napad na cerkev in papeža. Zato so pa očitali rimski stolici, da je ona kriva temu, ker vedno bolj gine vpliv francoskega pokroviteljstva na vzhodu. Smešno! Francoska vlada vprižarja pravo pravcato preganjanje doma, na tuje pa pošilja take zastopnike, katerim je krščanstvo deveta briga. Umevno je torej, da se vpliv Francije manjša, a kdo je temu kriv?

Protestantska misijonska oblast v Ameriki je dobila v preteklem letu darov v znesku 4.600.000 dolarjev. Hudobni jeziki trdijo, da se je komaj tretjina tega denarja porabila za misijone. Turška vlada je izjavila, da hoče povrniti amerikalnim misijonarjem škodo, katero so trpeli na svojem imetju pri zadnjih amerikalnih nemirih. Misijonarji utriusque sexus so hitro poslali svoje račune. Mej temi je bila komaj jedna »misijonarka«, ki ne bi bila vpostavila v račun toliko in toliko tisoč dolarjev za vničene svilnate obleke in lepotiche! Jeden tak moderni oženjeni protestantski apostol naznanja celo, da je izgubil knjižnico v vrednosti 5000 dolarjev. Amerikanski poslanik v Carigradu poslal je jako slabo poročilo o teh misijonarjih svoji vladi, a sultan je naravnost zahteval, da jih odzove amerikalna vlada domu. Zato se protestantska vera noče prijeti niti Turkov, niti Kurdiv, niti Armencev, niti zamorcev, ko jo oznanujejo taki novodobni »apostoli«.

Najstarejši kardinal je Mertel, kancelar sv. cerkve. Dne 9. febr. dosegel je častljivo starost 93 let. Kardinal Mertel ni duhovnik, ampak je prejel samo nižje redove. Gotovo redek slučaj, da je kdo kardinal, dasi ni duhovnik, in bržčas bo ta kardinal za dolgo časa edini tak cerkveni dostojanstvenik. Kardinal je šepav in morebiti ga niso posvetili ravno radi tega nedostatka. Njegovi predniki so iz Nemčije doma.

Ker je semeniški ravnatelj Ivovskega semenišča, pomožni škof Weber sprevidel, da je pred vsem duhovnik najbolj izpostavljen rjoventu socialnega boja ter da je njegova naloga pobijati krivi socializem, vpeljal je v semenišču socialna predavanja po tri ure na teden. Predavanja je prevzel kanonik Wolega. (Konec sledi.)

Dnevne novice.

V Ljubljani, 10. marca.

(Pri sestavi odbora katol.-polit. društva) je bilo zopet izvoljeno prejšnje vodstvo: Predsednik vodja in poslanec Povše, podpredsednika kanonik Kalan in dr. Fr. Papež, tajnik advokatski koncipijent V. Schweitzer in blagajnik prof. dr. Janežič.

(Zavod za gluhome.) Naša deželna vlada išče v ljubljanskem obmestju dve orali prostora, na katerem se ima zgraditi zavod za gluhome. Dostižne ponudbe naj se predlože deželni vladi v Ljubljani do 1. aprila t. l. — Mi z veseljem pozdravljamo ta prvi korak dež. vlade, ker se nađejamo, da se po tolikem odlašanjju vendar le resno hoče pričeti to za deželo prepotrebno delo.

(Shod vollicev) sklicuje župan in deželni poslanec gospod Ivan Hribar v nedeljo 13. t. m. ob desetih dopoldne v Sokolovo dvorano »Narodnega doma«, na katerem poroča o minolem zasedanju deželnega zbora.

(Slovensko gledališče.) Zadnja predstava je bila zopet slabo obiskana, dasi so igralci izvrstno pogodili svoje vloge. Danes se igrata: »Krojač Fips« in opera »Vodnjaku«.

(Sinočni prijateljski večer) v »Katol. domu« je bil zelo živahen. Dr. A. Ušeničnik, ki je vodil razgovor, je na kratko očrtal, kako je navstala nova struja, kaj ima dobrega, kaj slabega. Dobro je, da načeloma hoče življenje, da hoče junake, ki bi jim tekla po žilah kri, a ne črnilo. Slabo pa je, da ne pozna nobenih mej; da nima nobenih jasnih pojmov o človeku; da išče v življenju le tega, kar je patologično, abnormalno, anomalno, kar sodi v bolnišnice, blaznice in — kakor pravi materijalist Büchner — v znane hiše brez imena, a ne v leposlovje. Ker je nova struja brez dvoma posebno mnogo mladine potegnila za seboj, in ker je nje slab vpliv notoričen, zato je treba misliti na to, kako jo omejiti. Reditelj predlaga razgovor o dveh pomočkih, namreč kritiki in pozitivnem delu. G. E. Lampe je posegel stvari na dno ter dokazoval, da ne dobimo vsestranski dobrega leposlovja brez verske vzgoje mladine. Estetična načela so bila različna in bodo, a jedno bi moralo biti najprej trdno, metafizična podlaga. Dandanes pišejo po največ taki, ki mnogo bero in močno čustvujejo, a jednega navadno nimajo — jasnih pojmov o morali in verstvu. Skepticizem razjeda moderno slovstvo. Kar se dostaje kritike, pravi govornik, je na jedno plat dobra, a na drugo treba reči, da navadno vzbuja pozornost in dela reklamo za kritikovana dela. Gosp.

Oswald omenja med drugim, da je kritike gotovo treba; gospod prof. dr. Janežič pa, da naj se opušča v listih za mladino, a zanemarjati da je ne smemo v listih za znanstvo in slovstvo, ampak želeti je le, da bodi vedno načelna in da se ta načela potem tudi širijo. Gosp. dr. Pečjak je še dodal, da ne bodimo v kritikah preveč strankarski. Nasprotnike moremo pridobiti le tedaj, če se postavimo na stališče, ki je skupno njim in nam. Le s takega stališča nam morejo in bodo sledili, če imajo dobro voljo. G. Steska in g. visokošolec Šinkovec sta potem posebno povdarjala, da je pri nas mnogo premalo reklame. Opozarjala sta, kako nasprotni listi dan za dnevom delajo reklamo za vsak najmanjši pojav v slovstvu, skoro da za vsako osebo, ki se pojavi na slovstvenem obzorju, a kar je značilno, vse, kar se stori z naše strani, dosledno ignorirajo. So pisatelji, ki so dobivali hvale in slave, dokler so pisali za »Zvon«, a odkar pišejo za »Dom in Svet« in sicer ne več kot mladi, ampak kot dozoreli možje, jih »Zvon« in vsi Zvonovi krogi kar prezirajo. G. visokošolec Šinkovec je še posebej omenjal, da treba mlade pisatelje tudi osebno pridobivati. G. Stroj je nasvetoval, naj bi kako društvo oskrbelo izdajo naših pesnikov in pisateljev Medveda, Hribarja, Jakliča in drugih. Po zanimivem razgovoru je gosp. kanonik Kalan povzel še jedenkrat njega bistvo. Povdarjal je, da je nam treba malce one samozvesti, katere imajo toliko nasprotniki. Saj je vender za nami pretežni del naroda. Družba sv. Mohorja, Sl. Matica, Dom in Svet delujejo v dobrem duhu in z lepimi vspehi. Zasluge dr. Lampeta za naše leposlovje so uprav izredne. »Dom in Svet« je že davno prodril med narod. A treba nam je organizacije; treba nam je skrbeti za pisateljski naraščaj; treba je naši probujajoči se mladini materijalne in moralne podpore. Mladina ni tako slaba, mnogo je dobre, a mnogo je zavede v nasprotni tabor materijalna potreba. Organizacijo in reklamo, kritiko in pozitivno delo, vse to moramo združiti v prospeh zdravega leposlovja. — Prihodnjo sredo bo vodil g. J. Benkovič razgovor o kulturni zgodovini v naši deželi.

(V Škofji Loki) v uršulinskem samostanu je umrla 9. t. m. čast. M. Kamila Hueber, stara 78 let. Bila je dolgoletna učiteljica notranjega zavoda in je preživela v redovnem stanu 59 let. R. I. P.

(Iz gornje vipavske doline.) Ako potuješ slučajno iz Razdrtega v Vipavo, razveseliš se krasnega prizora ki ga vživaš, zagledaviš lepo vipavsko dolino. Ob jutranjem solncu ugledaš še celo tirolsko gorovje. Res krasen prizor! Ali dalje ko potuješ proti Vipavskemu, gotovo ti pridejo v spomin tisti lepi časi, ki so jih Vipavci vživali, ko so bili še ti grički zasajeni z žlahtno vinsko trto, ter so ljudje vsako leto pridelali polne sode sladke vinske kapljice. Ali trtna uš tudi vipavski dolini ni prizanesla. Odkar se je ta pokončevalka tudi pri nas pokazala, jeli so vinogradi hirati in kmalu bi bilo uničeno blagostanje Vipavcev. Pa hvala Bogu, še imamo pomoč, še si lahko pomagamo, dasiravno je že skoraj skrajni čas, pomagamo si še lahko z — amerikalnimi trtami. Res je, da je v nekaterih krajih po Vipavskem veliko vinogradov zopet z amerikalnimi trtami zasajenih, a v gornji Vipavi je pa še lahko veliko v tem oziru storiti. To pa lahko vsakdo ve, da to ni po ceni in da so ljudje tukaj ubogi, bolj kakor drugod. In ako so si z velikimi težavami in stroški nekoliko zasadili ter se ravno veselje, da jim dobro rastejo, pride pa burja ter piha. tuli in razgraja, da vse pokonča in razdere, kar si je ubogi kmetič z velikim naporom pripravil. Pa kako temu odpomoči? Bi se li dalo storiti kaj v tem oziru? Da bi burje ne bilo, kolikokrat bi jo že začarali, a to ne gre, je bila in bo, nadlegovala je Vipavca in ga bo, menda dokler bo svet stal. A jaz le mislim reči: da bi burja ne bila tako silovita, kakoršna ravno Vipavsko preveva. Da bi vedeli in poznali korenito sredstvo, pomoček, omejiti škodljivi vpliv močne vipavske burje, ki je daleč na okrog znana, kdaj bi se že uporabil! Ni čuda, da je človeški razum že ugibal o tem; kaj pak, vsak bi si rad pomagal, da se le da. Ne zdi se mi v tem oziru prelahkomisljeno govorjenje onih, ki tožijo, da bi ne bilo pri nas vse tako golo in posekano, kakor je v istini, da bi imeli več drevja, gozdov, gotovo bi to precej oviralo navale burje.

Potrjuje me v tem misel starih ljudi, ki trdijo, da v starih časih ni bila burja tako huda, da so v starejši dobi po vipavskih hišah še imeli z lesenimi deščicami krite strehe, kar bi dandanes ne bilo nikakor mogoče. Naj bo že toraj pogozdovanje velik ali majhen pomoček, gotovo je, da pomaga, in zato bi ne bilo odveč, da tu izpregovorim o misli: bi li ne kazalo za Vipavsko, da se nadaljuje, in sicer v obilniši meri, pogozdovanje, kakor se je bilo že zapričelo po nekaterih krajih, kakor med Vipavo in Vrhpoljem; ter v manjši meri nad Št. Vidom, in to ne brez vspeha. Pogled na Vrabčah v Tabru na borovce, kako so čvrsti, vsak ugovor, da so tla neugodna za raščo, je brez veljave. Prav dobro bi bilo, ako bi c. kr. vlada prav sem svoje oko obrnila. Utegnilo bi se najti nasprotstva, češ, bo manj paše, pa kdo more vsem ustreči, za občni blagor bi bil gotovo veliko boljše zasajen svet, kakor pa take goličave, ki nimajo pod milim Bogom nobene vrednosti, pa če gre tako naprej, kakor je zdaj, bo pa še stokrat slabši. Koliko je še sedaj, zlasti po gornjem Vipavskem, praznega sveta, ki nič ne nese, ki bi pa bilo pozneje neznanske vrednosti, tako bi mu ne bilo treba potem več iz daljne visočine lesa dovažati, tudi burja bi po mojih mislih imela veliko manjšo moč, vode bi ne provzročale takega škodo provzročujočega preplavljanja, ko bi gosta rašča zadrževala hitri pritok o hudih urah, skratka, Vipavska bi bila še drugače bolj prijetna, kot je sedaj, res zelena Vipavska. Dal Bog, da se to prej ko prej uresniči!

(Nove dopisnice) je založil tukajšnji narodni trgovec g. Jos. Petrič. Dopisnice prve vrste predstavljajo belopeška in blejsko jezero ter Triglav, druge pa Ljubljano po noči, okrašeno z vžigalicami družbe sv. Cirila in Metoda in znakom »Slov. planinskega društva«. Delo je res mojstersko in v več barvah fino izdelano, ter je vsled tega toplo priporočamo.

(Iz beneške Slovenije.) [Izv. dop.] Le malo kedaj doleti kak glas z širokega sveta na naša ušesa, prav malo čujemo mi tukajšnji prebivalci o tem, kaj se godi drugod, mi živimo mirno zase in se ne menimo veliko, kaj delajo drugi. Vender pa je privela tudi med nas neka sapa, ki nas je čudno probudila iz nekega spanja, tako, da smo nekako »spregledali«. Zares, dozdej smo vedeli samo to, da spadamo pod Italijo in da govorica, ki jo govorimo med seboj, ni italijanska. Zdaj pa smo jeli izpoznavati, da smo mi rod Slovencev, da smo tudi mi del velike slovanske družine, kateri sluši »pol sveta«, kakor pravijo, in to nam je začelo šumeti po glavi. Da je pa temu tako, krivi so prav za prav Italijani sami, ki so glasno začeli izražati svoj strah, da bi se jim gorenja Italija, ki se tako ni dolgo njihova, poslovenila. Ej, smo si začeli misliti, ako ste tako gotovi, da je vaša last pravična, zakaj se pa tako bojite? Iz vašega strahu pa se izprevidi, da bi mi beneški Slovani ne smeli pripadati k Italiji in to že po načelih ne, katere zagovarjate Vi sami, namreč, da kar je italijanskega, bodi italijansko, mi pa nismo italijanski, torej je krivično, da nas hoče Italija. Da se pa nas ne bode napačno razumelo, moramo izjaviti, da nečemo govoriti za odpadništvo od države, h kateri po vojnih računih pripadamo, ampak, da smo le za pravico. Italijani tam ob avstrijski obali vedno kričé, da se jim dela krivica, da se jim jemlje njihova narodnost. A to njih kričanje se nam dozdeva, kakor kričanje tatu, ki je sam kradel, potem je pa tekel in kričal: »tat, tat, držite ga!« Če torej oni smejo tam v tuji državi zagovarjati svojo narodnost, katere je doma tukaj v pravi Italiji, zakaj bi naj torej molčali mi Slovenci, ki živimo tukaj? Toda stvar je druga in mi smo zdaj to izpoznali: Italijani so prav za prav požrešni, oni bi radi pohrustali še to in ono, kar ni njihova last. Zato bi radi pohrustali avstrijske Slovence in nas mislijo, da so že. A mi smo taki, kakor Jonatan, ki ga je požrla riba: — živ je prišel Jonatan na suho in nas bo še tudi rada dala laška riba iz sebe. Mi smo se začeli prav pošteno zavedati, da smo Slovani, in to se bo zdaj širilo med nami: jednako mero jim hočemo dajati, kakor jo oni dajejo drugod, ako smé Italija širiti svoje narodne meje čez mejo druge države, pa menda smé Slavija tudi širiti svoje narodne meje čez mejo laške države, pri tem pa le hočemo nazaj, kar je našega, Lah pa hočejo

nikdar več! Kmet z Benečije.

vsega, ker — smejo.

vsega, ker — smejo.

vsega, ker — smejo.

Društva.

Društva.

Telefonična in brzojavna poročila.

Telefonična in brzojavna poročila.

razmerja do vlade, marveč je sklenil, poslati načelnika Javorskega k ministerskemu predsedniku grofu Thunu, da dobi od njega pojasnil glede raznih formalnih vprašanj, ki zahtevajo, da se nujno rešijo; na podlagi odgovora grofa Thuna se bodo ta vprašanja rešila v seji izvršilnega odbora desnice, ki bo takoj jutri.

Dunaj, 10. marca. Cesar je vsprejel več-
raj bivše ministre, od katerih se je najpri-
jazneje poslovil.

Dunaj, 10. marca. Kot resen kandidat za zborničnega predsednika se imenuje dr. Fuchs, ki pa se iz zasebnih razlogov brani prevzeti ta posel. Za prvega podpredsednika Čehi vzdržujejo Kramarja, za drugega podpredsednika se do sedaj še nič ne vé, ker je to odvisno od razmer nemško-liberalnega veleposestva do desniške večine.

Dunaj, 10. marca. Iz Lvova se poroča, da bodo pričetkom otvoritve državnega zbora imenovani nekateri novi člani gospodske zbornice, mej njimi bivši minister za Galicijo Loebl in bivši zbornični predsednik Abrahamovicz.

Dunaj, 10. marca. Danes je bil župan dr. Lueger pri papeževem nunciju Taliani-ju v avdijenci, po katerem je v ime dunajskega mesta čestital papežu Leonu XIII. za njegovo bisernico.

Dunaj, 10. marca. Gospodska zbornica ima svojo otvoritveno sejo 21. marca ob 2. uri popoldne. Ministerski predsednik predstavil bo predsedstvo, nato pa se izvolijo zapisnikarji in nekateri odseki.

Dunaj, 10. marca. Poseben razglas vseučilišnega rektorja prepoveduje shode in govore v prostorih vseučilišča, slovesni obhodi posamnih dijaških društev se smejo prirejati le z dovoljenjem rektorjevim, vsako deputacijo je treba poprej pri rektorju naznaniti.

Praga, 10. marca. Namestnik grof Cou
denhove se je odpeljal na Dunaj.

Budimpešta, 10. marca. Justični odsek je predložil poslanski zbornici izgotovljeni načrt udanostne adrese, katero vsprejmeta obe zbornici v slavnostni skupni seji 11. aprila.

Štev. 3338.

161 3-1

Razglas.

Kot **stavbišče** za zgojevalni zavod za gluhe in slihe, ki se ima na-
praviti v **pomerijo mesta Ljubljane**, se želi kupiti

ugodno ležeče, ravno zemljišče

v izmeri kakih 2 oral.

Dotične ponudbe z napovedjo kupnih pogojev je vlagati

do 1. aprila 1898

pri deželni vladi.

C.kr. deželna vlada za Kranjsko.

Bilancia

162 3-1

„Hranilnega in posojilnega društva v Ptuji“

za leto 1897.

Aktiva.		gld.	kr.	Pasiva.		gld.	kr.
1. Hiša vl. štev. 346 Ptuj . . .	gld. 47520.—			1. Glavni deleži od 4469 zadruž.	gld. 2000.—		
2. Inventar te hiše	» 1360.—	48880	—	2. Opravił. deleži » »	» 50759.30	52759	30
3. Hiša vl. štev. 52 Ptuj . . .		6435	—	3. Hranilne vloge s kapitalizo-			
4. Inventar v pisarnici		120	—	vanimi obrestmi vred . . .		771959	46
5. Posojila		849882	43	4. Neizplačane obresti od glav-			
6. Zaostale obresti od posojil		6735	88	nih deležev		31	50
7. Naloženi denar pri drugih				5. Za leto 1898 predplačane			
zavodih	gld. 10212.05			obresti		8070	44
8. Nevzdignene obresti od tega	» 324.68	10536	73	6. Izposojilo zadruge		19000	—
9. Naloženi denar v poštni				7. Splošni rezervni fond . .	gld. 14689.85		
hranilnici	gld. 942.40			8. Spec. rezervni fond za slu-			
10. Nevzdignene obresti od tega	» 6.82	949	22	čajne zgube	» 65495.25	80185	10
11. Menjice, zadr. in hranil.				in ker se je dal ostanek			
knjižice		158	30	čistega dobička	gld. 80185.10		
12. Prehodni zneski		310	—	v znesku	» 9814.90		
13. Gotovina dné 31. dec. 1897		22902	29	vsled sklepa občn. zbora k			
				poseb. rezerv. fondu, zna-			
				sata oba rez. fonda vkup	gld. 90000.—		
				9. Penzijski fond za uradnike		2385	02
				10. Čisti dobiček leta 1897 .		12519	03
		946909	85			946909	85

Denarni promet v letu 1897 znašal je gld. 1,550.757-97. — Oba rezervna zaklada znašata koncem l. 1897 gld. 90.000.—.

V Pt u j i, dné 7. marca 1898.

Jurca Andrej, s. r., ravnatelj.

Dr. Ploj Jakob s. r., dr. Jurtela Franc s. r., Ožgan Simon s. r., Miki Tomaž s. r., Brenčič Mihael s. r., Zelenik Jožef s. r., odborniki.

„Unio catholica“, vzajemno zavarovalno društvo na Dunaju.

Razglas.

Na podlagi člena 40 društvenih pravil vrši se bode 8. redni občni zbor zavarovalnega društva „Unio catholica“ dne 30. marca 1898 ob 10. uri dopoldne v društvenih prostorih na Dunaju, I., Bäckerstrasse 14.

Dnevni red:

1. Računsko poročilo. — 2. Poročilo preglednikov. — 3. predložitev prometnega računa in bilance. — 4. Predlog za porabo čistega dobička. — 5. Nova volitev izstopivših ravnateljskih svetnikov. — 6. Volitev preglednikov. — 7. Predlogi glede spremembe pravil.

Ako bi ne bilo ob 10. uri gori navedenega dne zadostno število družstvenikov navzočih, vrši se bode istega dne v istih prostorih ob 10. uri novi zbor z enakim dnevnim redom. Ta zbor je po členu 46 društvenih pravil sklepčen ne glede na število družstvenikov in glasov.

186 1-1

Ravnateljski svet.

Prvo občno radeško konsumno društvo,
registrovana zadruga z omejenim poroštvom,

predaja na debelo

dobro, pristno dolenjsko vino

po 20 do 24 kr. liter

od želez. postaje Zidani most.

Kdor ga želi kupiti, blagovoli zahtevati cenik in pokušanj.

176 5-2

1898

Mauthner's Samen.

Aussaatzeit: Ende Februar und März.
Satzweite: 25-30 cm. Abstand der Reihen, 10 cm. in der Reihe.
Bodenbeschaffenheit: Tieflöcher, recht nahrhaft und nicht frisch gedüngt.

Mauthner-jevih

slovitih
zeliščnih in cvetličnih semen
v
zaprtih, oblastveno zavarovanih zavojih
s sodnijsko vpisano
varstveno znamko „medved“
se nahajajo
komisijska skladišča
pri največ

veletrgovinah z mešanim blagom v Avstriji.

V vsakem kraju je poverjena komisijska prodaja 80 najbolj zahtevanih vrst zeliščnih in cvetličnih semen le jedni tvrdki, toraj nastavljen le jedna omara. Kjer ni skladišča teh semen, se je obrniti naravnost do tvrdke.

Kot sveža in pristna semena, tvrdke Edmund Mauthner (Budimpešta, Andrassystrasse 23.) veljajo le ona, ki so zaprta v izvirne zavitke z letnico 1898 in na katerih se nahaja, kakor kaže poleg stoječa podoba, slika medveda in ime Mauthner.

Pred ponarejanji se svari.

Čas setve: Koncem februarja in marca.

Prostor za posejatev: 25-30 cm oddaljenost vrst 10 cm v vrsti.

Kakovost zemlje: Globoko zrahljana, redilna in ne na novo pognojena.

Hiša v Kamniku,

obstoječa iz dveh hišnih števil, opravičena do vseh pravic mešanske korporacije (to so drva itd.), in katera je sposobna za trgovski in krčmarski obrt zaradi jako ugodne lege, proda se prostovoljno zaradi družinskih razmer. Pogoji ugodni.

Naslov pové iz prijaznosti upravništvo »Slovenca«.

Št. 99/Pr.

Razpis službe.

164 1-1

Pri mestnem magistratu ljubljanskem je začasno popolniti na novo ustanovljeno

službo mestnega arhivarja

s prejemki V. činovnega razreda.

Od prosilcev se zahtevajo dovršene srednje šole in pa splošna izobrazba. Pravilno opremljene prošnje je predpisanim potom pri predsedništvu mestnega magistrata vlagati

najpozneje do 22. marca t. l.

Na prošnje, ki bi došle po zgoraj označenem obroku, se pri podelitvi službe ne bo jemal ozir.

Magistrat deželnega stolnega mesta Ljubljane,

dne 7. marca 1898.

Velika zaloga makulaturnega papirja

lepih nerazrezanih in nečitanih dunajskih časnikov dobiva se pri meni v vseh množinah od 25 kg. naprej.

Cena za 100 kg. je 7 gld. 50 kr.,

pri večjih odvzetjih še nekoliko ceneji.

175 7-2

Ivan Fabian

v Ljubljani, Vodnikov trg.

J. Pserhofer-jeva

117 6-4

lekarna „pri zlatem državnem jabolku“

Dunaj, I., Singerstrasse št. 15.

J. Pserhofer-jeve odvajalne kroglice

staroznana, lahko čisteča, po mnogih zdravnikih občinstvu priporočeno domače zdravilo. Te kroglice so iste, ki so že desetletja znane med občinstvom pod imenom J. Pserhoferjeve kri čistilne kroglice, in se jedino prave proizvajajo v lekarni „pri zlatem državnem jabolku“, Dunaj, I., Singerstrasse 15.

Od teh kroglic stane: 1 škatljica s 15 kroglicami 21 kr., 1 zvitok s 6 škatljicami 1 gld. 5 kr.

Če se poprej vpošlje denarni znesek, potem stane poštnine prosta pošiljatev: 1 zvitok kroglice 1 gld. 25 kr., 2 zvitka 2 gld. 30 kr., 3 zvitki 3 gld. 35 kr., 4 zvitki 4 gld. 40 kr., 5 zvitkov 5 gld. 20 kr., 10 zvitkov 9 gld. 20 kr. (Manj ko 1 zvitok se ne more poslati.)

Prosi se izrečno „J. Pserhofer-jeve odvajalne kroglice“ zahtevati in na to paziti, da ima napis na pokrovu vsake škatlice na navodilu o uporabi stoječi podpis J. Pserhofer in sicer z rdečimi črkami.

Balzam zoper ozeblino J. Pserhofer-ja. 1 lonček 40 kr., s poštnine prosto pošiljati 65 kr.

J. Pserhoferjev sok iz ozkega trpotca (Spitzwegerichsaft), slez razkrajajoč, 1 steklenica 50 kr.

Balzam zoper golšo, J. Pserhoferja 1 steklen. 40 kr., s poštnine prosto pošiljati 65 kr.

Stoll-ovi Kola-preparati, izvrstno krepilo za želodec in živce. 1 liter kolavina ali eliksirja 3 gld., — 1/2 litra 1 gld. 60 kr., — 1/4 litra 85 kr.

J. Pserhoferjeva grenka želodčna tinktura (preje življenska esenca ime-

novana). Lahko raztopljivo zdravilo, dražilnega in krepilnega učinka na želodec pri ovrzanem prebavljanju, 1 steklenica 22 kr., 1 dvanajstoričnica 2 gld.

Zdravilni obliž za rane pok. prof. Steudel-a, 1 lonček 50 kr., s poštnine prosto pošiljati 75 kr.

Balzam za rane J. Pserhofer-ja, 1 steklenica 50 kr.

Tannochinin-pomada J. Pserhofer-ja najboljšje sredstvo za rast las, ena pušica 2 gld.

Univerzalna čistilna sol A. W. Bulrich-a, domače sredstvo proti slabi prebavi, 1 zavoj 1 gld.

Razven tu imenovanih preparatov so v zalogi še vse v avstrijskih časnikih oglašene tu in inozemske farmacevtske specialitete ter se preskrbe vsi predmeti, katerih morda ne bi bilo v zalogi, na zahtevanje točno in najceneje.

Pošiljatelj po pošti izvršuje se najhitreje proti temu, da se preje vpošlje denar, večje naročbe tudi proti povzetju zneska.

Če se preje vpošlje denar (najboljše s pošto nakaznico), potem je poštnina mnogo cenejša, nego pri pošiljateljih proti povzetju.

Dunajska borza.

Dne 10. marca.		Dne 9. marca.		Kreditne srečke, 100 gld.		203 gld. — kr.
Skupni državni dolg v notah	102 gld. 50 kr.	4% državne srečke l. 1854, 250 gld.	163 gld. 50 kr.	4% srečke dunav. parobr. družbe, 100 gld.	168	„ 10
Skupni državni dolg v srebru	102 „ 35	5% državne srečke l. 1860, 100 gld.	160 „ 75	Avstrijskega rudečega križa srečke, 10 gld.	20	„ 10
Avstrijska zlata renta 4%	123 „ —	Državne srečke l. 1864, 100 gld.	195 „ —	Rudolfove srečke, 10 gld.	28	„ —
Avstrijska krona renta 4%, 200 kron	102 „ 65	4% zadolžnice Rudolfove želez. po 200 kron	100 „ 20	Salmove srečke, 40 gld.	83	„ 50
Ogerska zlata renta 4%	121 „ 80	Tisire srečke 4%, 100 gld.	141 „ 75	St. Genois srečke, 40 gld.	79	„ 75
Ogerska krona renta 4%, 200 kron	99 „ 55	Dunavske vravnave srečke 5%	131 „ —	Waldsteinove srečke, 20 gld.	59	„ —
Avstro-ogerske bančne delnice, 600 gld.	925 „ —	Dunavsko vravnavno posojilo l. 1878	109 „ —	Ljubljanske srečke	23	„ 25
Kreditne delnice, 160 gld.	363 „ 60	Posojilo goriškega mesta	112 „ 50	Akcije anglo-avstrijske banke, 200 gld.	160	„ 75
London vista	120 „ 30	4% kranjsko deželno posojilo	99 „ 50	Akcije Ferdinandove sev. želez., 1000 gl. st. v.	3450	„ —
Nemški drž. bankovci za 100 m. nem. drž. velj.	58 „ 75	Zastavna pisma av. osr. zem.-kred. banke 4%	99 „ 10	Akcije tržaškega Lloydja, 500 gld.	410	„ —
20 mark	11 „ 75	Prioritetne obveznice državne železnice	— „ —	Akcije južne železnice, 200 gld. sr.	78	„ 75
20 frankov (napoleonor)	9 „ 52 1/2	„ južne železnice 3%	187 „ 80	Splošna avstrijska stavbinska družba	120	„ 75
Italijanski bankovci	45 „ 15	„ južne železnice 5%	126 „ 50	Montanska družba avstr. plan.	151	„ 45
C. kr. cekini	5 „ 66	„ dolenjskih železnice 4%	99 „ 50	Trboveljska premogarska družba, 70 gld.	183	„ —
				Papirnih rubljev 100	127	„ 25

S 1. januarjem 1898 se je pričelo novo celoletno naročevanje!

„MERCUR“

XXXVI. leto.

Avtentično oznanilo žrebanja tu in inozemskih loterijskih srečk, izkaz vseh izžrebanih državnih in zasebnih obligacij.

Brezplačni privrček „Finanzielles Jahrbuch“, ki obsega znamenek vseh izžrebanih srečk.

Naročuje se najprimernejše s poštnimi nakaznicami pri vseh c. in kr. poštini uradih in pri administraciji „Mercur“, Dunaj, I., Wollzeile 10.

2 gld. 60

celoletna naročnina.